

pri vsakem drugem stanu, zato preti ravno iz prezadolženja kmetij največja nevarnost za državo, in to je napotilo vlado, kolikor moč poiskati vzrokov zadolženja pri kmetijskem ljudstvu, in to tem bolj, ker se je v petletji 1877—1881. stan dolgov mestnega posestva uže zmanjšal za 27,288.954 gold., pri tem pa se je se ve da tudi nad 48 milijonov zbrisalo, ker zastavljena posestva niso zadostovala s svojo vrednostjo pri prodaji. Gotovo je, da je cela vrsta vnanjih, od razmer zemljiškega posestva neodvisnih vzrokov v tej dobi pripomogla k zadolženju. Tako je omeniti: raščečo breme javnih davkov za državo, deželo, okraj in občino (zemljiški davek ostal je skoraj nespremenjen, priklade na-nj pa so se povekšale od leta 1862. od 13,277.342 gold. na 24,949.590 gold., toraj za več kot 11½ milijonov ali 87.9 %, hišno-razredni davek zrastel je v tej dobi od 4,811.532 gold. na 6,657.764 gold., priklade na ta davek pa od 1,871.071 gold. na 4,676.124 gold., to je, za 2,805.053 gold. ali za 149.9 %), — dalje pogrešale so se primerne naprave in združne organizacije za oseben kredit in prodajo kmetijskih pridelkov, kar je bilo tem bolj potrebno, ker je sicer oderuštvo v vsakovrstni obliki dostikrat ostalo edino pribežališče za kmetovalca, kateremu je bilo nujno denarja treba. — Dalje se je ozirati na veliko tekmovanje (konkurencio) na vseh poljih kmetijskega pridelovanja, katero izvažanje zadržuje, in katero sega do nazadovanja kmetijskih obrtnij, žganjarij, pivarn itd. Dalje se tudi ne bode dalo tajiti, da se tudi kmetijskemu stanu enako z drugim prebivalstvom ni posrečilo, ustaviti se potrati, katera presega njegove moči, in da se hoče tukaj kakor drugod potrebam, katere nimajo nikakoršnega pametnega opravičenja.

Natanko se sicer ne dá trditi, v koliko je zadolžil ta in koliko ta vzrok nazadek kmetijskega stanu, vendar pa je nekaj podatkov, ki o tem dajo nekaj pojasnila.

Sledeče tabele kažejo spremembe v posestvi in obremenjenosti s tem zvezane, tako tudi vrednost dotičnih posestev in konečno odstotek vrednosti, katerega zahteva zadolženje.

Tabela IV.

Premembe posesti vsled smrti.

Leto	Število	Vrednost	Novo obremenjenje po deležih in volilih	% novega obremenjenja od vrednosti
1872	37.052	56,604.649	15,581.082	27.5
1873	37.088	59,839.853	17,663.596	29.5
1874	38.466	60,283.942	18,373.919	30.5
1875	35.939	60,668.605	19,026.153	31.3
1876	35.224	60,444.042	18,678.346	30.9
1877	36.445	61,123.403	19,099.698	31.2
1878	36.718	60,631.601	19,331.171	31.9
1879	37.874	64,255.295	20,131.049	31.3
1880	39.483	69,041.178	19,953.147	28.8
1881	38.920	64,223.979	18,881.171	29.3
Skupaj	373.209	617,116.547	186,719.332	—
Počez	37.321	61,711.655	18,671.933	30.2

Iz te tabele videti je, da se njene številke le za malo spreminjajo, ker je ravno smrt, ki provzročuje spremembe in postavbo, katera določuje sodedičem pripadajoče svote deležev; iz teh številke je dalje videti,

da se z zavarovanjem deležev, ki poprek znašajo po 18 milijonov, obremenuje poprek tretjina vrednosti dotičnih zemljišč.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

Dalje naj bi se pri naštevanji k trgovinskemu oziroma obrtnemu odseku pripadajočih raznih obrtnih in trgovinskih strok v toliko izvrši poprava, da se med trgovinami tudi navaja obrt spediterja (pred obrtjo komisijonarja), izpusté pa naj se pri obrtni sekciji začetne besede „obrti prvotne produkcije v kmetijstvu in gozdarstvu, kakor tudi v rudarstvu“, nasprotno pa naj se na konci besede „naposled rudniška obrt“ vzprejmo.

Na §. 3.—13. so se po visokem trgovinskem ministerstvu izdanem ukazu dne 9. januarija 1883. l., številka 38.893 (intim. z dopisom od 20. januarija 1883., št. 152 pr.) normalnemu pravilniku nasproti izvršile nekatere modifikacije, ko so se med obravnavami o reviziji volitvenih redov kot potrebne pokazale. Osobito veljá to o določilih §§. 8. in 9., zadevajočih vračanje in pošiljanje izpolnjenih glasovnic z izkaznicami od strani volilcev na volitveno komisijo.

Pri tem oziralo se je na pomislke proti občinam kot posredovalnim organom izražene ter dovolila se je izprememba prvotnih določil v tem zmislu, da se le obrtnega oblastva pri vračanju volitvenih papirjev od strani volilcev na volilno komisijo ogniti ne more, volilcem pa je prosto, da svoje glasovnice z izkaznicami na koji koli način (po pošti, po davčnih ali občinskih uradih itd.) na obrtno oblastvo I. inštanca pošljejo. Visoko c. k. trgovinsko ministerstvo pričakuje, da se bode pri tem postopanju, ki je zdaj konečno uravnano, vsaki nerednosti pri volitvi v okom prišlo.

Od slavne trgovinske in obrtne zbornice predlagan dostavek k §. 8. alin. 7. se kot neprimeren odstrani; nasvetovanemu dostavku k alin. 5. istega paragrafa se je ugodilo v §. 9.

Slavna trgovinska in obrtna zbornica se vsled navedenega ukaza visokega c. k. trgovinskega ministerstva z dné 17. januarija 1884., št. 37831 pozivlja, da predloži v 8 dneh predležečemu eksemplaru soglasen pàre novega volitvenega reda, da se bode visokemu c. kr. trgovinskemu ministerstvu v potrditev predložil.

Gosp. Ivan Baumgartner omenja, da se je pri obravnavi odsekov trdilo, da se z ozirom na ministerski ukaz volilni red zdaj ne more predručiti. Meni pa, da to ni pravo tolmačenje ministerskega ukaza, ker je visoko trgovsko ministerstvo v volilnem redu zbornici pražki posebno kategorijo vpeljalo za obrtnike srednje vrste. Govornik odobrava to, meni pa, da morajo v zbornici zastopane biti vse kategorije trgovcev in obrtnikov, kar pa novi volilni red ne določuje. Govornik meni, naj bi se še druga kategorija trgovcev in obrtnikov napravila, napravilo naj bi se torej tako, da bi oni, kateri plačujejo več davka, ne volili z malimi trgovci in obrtniki. Govornik pozdravlja z veseljem ministerstva naredbo, s katero je vpeljana posebna kategorija za veliko trgovino ter predlaga, naj bi se volilni red v tem preuredil, da bi druga kategorija trgovcev, kateri plačujejo na leto po 21 gold. pridobitnega davka brez doklad volila dva odbornika in da bi v tretji kategoriji volili oni trgovci, kateri na leto plačujejo vsaj po 8 gold. 40 kr., in v četrti kategoriji vsaj po 2 gold. 10 kr. pridobitnega davka brez doklad.

Gosp. dr. Poklukar omenja, da se visoko trgovsko ministerstvo ni oziralo na predloge zbornične, ka-

teri so bili utemeljeni, a on ni tega mnenja, da bi visoko ministerstvo svoj ukaz preklicalo. Če bi se gosp. govorniku zdelo, pravi, da bi se predrugačenje potrjenega volilnega reda doseči moglo, bi on tudi nekoliko opravičenih izprememb predlagal, a ker je prepričan, da bi to ne imelo vspeha, ni za nove predloge.

Gosp. dvorni svetnik grof Chorinsky izjavi, da se gledé na ministerski ukaz ne more o preuredbah volilnega reda obravnavati, ker je visoko ministerstvo predloženi volilni red z nekojimi bistvenimi preuredbami potrdilo, ter želi le, da se mu predloži en popolnem soglasen eksemplar zaradi tega, da mu pripiše potrdilen pristavek.

Gosp. Karol Luckmann se čudi izjavi vladnega zastopnika, a on in njega somišljeniki niso tega mnenja, temveč trdijo, da se tudi zdaj še lahko izreče, s katerimi oddelki volilnega reda niso v sporazumu z visokim trgovskim ministerstvom. Govornik je zoper to, da se daje volilna pravica onim, kateri na leto le 2 gld. 10 kr. pridobitnega davka brez doklad plačujejo; pravih trgovcev in obrtnikov s tem davkom ni, toliko davka plačujejo večinoma le branjevke, katere poslovodij nimajo. V zbornici, v kateri se imajo zastopati interesi posameznikov, vendar ne gre, da bi oni, kateri plačuje na leto 52 gold. 50 kr. pridobitnega davka, volil z onim, kateri le 2 gold. 10 kr. plačuje. Govornik ne more odobravati, da bi pri volitvah odločevali prodajalci žganja. Nasprotna stranka da je le iz političnih vzrokov za razširjenje volilne pravice na one, kateri plačujejo 2 gold. 10 kr. pridobitnega davka, in da se doseže to, da bode vsak census imel svoje zastopnike, naj bi se preuredil volilni red v tem smislu.

Gosp. Ivan Baumgartner izreka, da se ne tolmači prav beseda „Einvernehmen“, katero je tudi ogerška vlada tako tolmačila, kakor on in njegovi somišljeniki in zbornici se gotovo ne bode v zlo štel, če prosi za preuredbo volilnega reda.

Gosp. dr. Poklukar se čudi, da se zdaj beseda „Einvernehmen“ od ravno iste stranke drugače tolmači, kakor se je tolmačila takrat, ko je šlo za volitev deželni zastopnikov v deželni šolski svet; takrat so namreč nasprotniki in tako zvana liberalna vlada trdili, da „Einvernehmen“ ni „Zustimmung“, marveč da ta beseda nalaga vladi le dolžnost, da zasliši dotični zastop.

Gosp. J. Škerbinec izreče, naj se napravi prošnja v smislu predloga gg. Baumgartnerja in Luckmanna.

Gosp. Ot. Bamberg trdi, da besede „im „Einvernehmen“ pomenijo to, kar besede „im gegenseitigen Einverständnis“ in ne „nach Einvernehmen“.

Pri glasovanju ostane predlog g. Baumgartnerja v manjšini ter vzprejme se z veliko večino glasov odsekov predlog, naj se ustreže ministerskemu ukazu.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Prem 28. aprila. (Javna zahvala. Častne diplome.) Tukajšnja šola in šolska občina ima v svoji kroniki zopet tri milo-blage dobrotnike iz nova hvaležnim spominom zabilježene. Ti-le so:

a) Dne 3. t. m. brezplačno podari vrli bivši deželni potovalni učitelj kmetijstva, gosp. Ernest Kramer, petero raznih knjig kmetijskega zapopadka, vsega skupaj 8 odtisov.

b) Dne 9. t. m. prejelo se je na prošnjo tukajšnjega šolskega vodstva iz dné 16. januarija t. l. navedeno do visokega c. kr. deželnega predsedništva za količke ple-tarskih vrb iz c. kr. državne osrednje drevesnice „pod Rožnikom“ po slavnem c. kr. deželnem gozdnem nad-

zorništvu potjo c. k. okrajnega glavarstva postojnskega 11.200 vrbovih sadik, katere so se med domače in okolične napredne posestnike za nasad razdelile.

c) Dne 16. t. m. prejelo se je na tukajšnjo prošnjo iz dné 26. februarija t. l. za šolsko bukvarnico 18 raznih knjig kmetijskega zapopadka (vsega skupaj 22 odtisov), katere je tukajšnji šoli glavni odbor sl. c. kr. kmetijske družbe kranjske v svoji seji dné 8. t. m. brezplačno bil nakloniti izvolil.

Vsem tem trem preblagim dobrotnikom tukajšnje šolske občine izrekam s tem v svojem in krajnega šolskega sveta imenu javno preiskreno-srčno zahvalo. Bog plačaj milijonkratno njihova velikodušna in blaga dejanja!

Dne 14. t. m. ali na velikonočni ponedeljek popoldne bil je za tukajšnji kraj jako pomenljiv in vesel moment; razdelile bile so se namreč ta dan javno in kolikor je bilo mogoče, tudi slovesno častne diplome, s kakoršnimi bila je sl. c. k. kmetijska družba kranjska v svojem občnem zboru dne 30. januarija t. l. 13 tukajšnjih in okoličnih naprednjakov v kmetijstvu odlikati izvolila. Ta slovesni moment, katerega bil je sè svojo navzočnostjo tudi blagorodni gosp. Juraj Štrucelj, c. k. okrajni sodnik ilirsko-bistriški, poslaviti blagovolil, vršil se je pri „Klobučarji“ v Bitinjah.

Primerni ogovor napravil je dopisnik tega poročila. Potem prečitala se je častna diploma vsakega odlikovanca posebej očitno in na glas, ter se mu je čestitaje izročila. Po izvršeni razdelitvi častnih diplom napravi pa odlikani župnik tukajšnji, visokoč. gosp. Ant. Žgur daljši spodbudni govor, v katerem poudarja važnost in imenitnost kmetskega stanu za celo družbo človeško, kakor tudi potrebo splošnega napredka v tem stanu. Spominja se v njem našega presvitlega in premilostljivega cesarja Franca Josipa I., kateri vse stanove svoje mnogobrojne državne družine s pravo očetovsko ljubeznijo objema ter z modrimi postavami za napredek in zboljšanje njihovega gmotnega blagostanja neutrudljivo skrbi in se prizadeva, vsa svoja ljudstva v polnem pomenu besede resnično osrečiti. Omenja dalje tudi njegovih vsakdanjih brezpreslednih denarnih podpor in darov iz privatne svoje šatulje revnim občinam, cerkvam, šolam in posameznim ponesrečencem kakor tudi celim krajem itd., česar vsega se nikakor vredno naštetiti ne more, na kar vsi zbrani navdušeno presvitlemu in premilostljivemu cesarju našemu trikratni gromoviti „slava“ zakličejo.

V daljnem govoru svojem omenja tudi tukajšnjemu kraju največjega dobrotnika, bivšega g. župnika Petra Aleša, kateri je v te kraje prav za prav prvi sadje- in trtorejo vpeljal, ter je naše prednamce z besedo in dejanskim izgledom pri vsaki priliki za te dve koristni stroki kmetijstva vnemal in navduševal. Vspeh njegovega truda in prizadevanja donesel je uže temu kraju tisoče in tisoče gotovih novcev ter jih še vedno in to slednje leto več ali manj donaša. Ta blago-mili dobrotnik tukajšnjega kraja pa za svoja koristna dejanja upno v boljšem svetu zasluženo plačilo vživa. Blag mu spomin in nebeški mir njegovemu prahu! Celi govor ta obsegal je še mnogo prav spodbudnega in poučljivega, za kar vse navajati bilo bi v navadnem dopisu premalo prostora; a vsem nazočim bode pa gotovo vedno v blagem spominu ostal, jih bode pri slednji priliki za pravi napredek v kmetijstvu vnemal in spodbujal ter upno tudi brez koristnega sadu ostal ne bode.

Odlikovani bili so sledeči gospodje: Iv. Valenčič, posestnik v Kilovčah hiš. št. 1 za izgledno kmetovanje, živino- in sadjerejo; Alojzij Domicelj, trgovec, posestnik in c. k. poštar v Zagorji, za umno poljedelstvo, sadje- in živinorejo, posebno pa za napravo vinograda z burgundskim trtjem nasajenim; Josip Potepan, od-